

INHOUD

WOORD VOORAF	15
Ultra limen et a limite utrimque	15
INLEIDING	
Limburgs als een bedreigde endogene taal?	21
¶ Wat spreken steeds minder Limburgers van langsom minder?	23
§1 WAT SPREEK IK, ES ICH KAL?	23
1.1 Limburgs in de UNESCO-atlas van bedreigde talen in de wereld	23
1.2 “The Wambule language”	32
1.3 Taal versus dialect: een kleine lexicografische excursie	37
1.4 Dialect(ologie)?	44
1.5 Het Wambule der Lage Landen	48
1.6 De Grensmaas als symbool voor de afbakeningsproblemen tussen taal en dialect	53
§2 IS LIMBURGS BEDREIGD?	59
2.1 Limburgs: van vanzelfsprekende spreektaal via officieus dialect naar officiële streektaal	60
2.2 Spreekende cijfers over verstommende taal	67
2.2.1 Een replica-onderzoek bij 15-jarigen in Genk (1977 - 1996)	69
2.2.2 Een representatieve steekproef in Bilzen (2001)	72
2.2.3 Hogere zelftoerekening bij jonge dialectsprekers in Oost-Limburg	75
2.2.4 Leefstijdsgebonden afname van de gebruiksfrequentie van het dialect	76
2.3 De tanende vitaliteit van het West-Limburgs	78

DEEL I

Het Europees Handvest voor streektaalen of talen van minderheden (CETS nr. 148) van de Raad van Europa: een internationale stimulus voor nationaal beleid ten gunste van regionale taalvariatie 83

2 De Raad van Europa en het Europees Handvest voor streektaalen of talen van minderheden 85

§3 HET ONTSTAAN VAN HET EUROPEES HANDVEST VOOR STREEKTALEN OF TALEN VAN MINDERHEDEN (CETS 148) 86

3.1 De Raad van Europa 86

3.2 Taaldiversiteit als Europese beleidszorg 87

3.3 Wegbereiding in de Raad van Europa 88

3.4 Aandacht maar geen actie voor regionale talen en minderheidstalen in de EU 89

3.5 Voorbereiding van het Handvest nr. 148 90

§4 DOELSTELLINGEN EN WERKING VAN HET HANDVEST NR. 148 93

4.1 Rechten voor taalgroepen, niet voor hun sprekers 93

4.2 Doelstellingen en werking van Handvest nr. 148 97

4.3 Europese monitoring na de ratificatie van het Handvest nr. 148 99

3 Nederland gaat voor. De ontwikkeling van Nederlands streektaalbeleid voor dialecten 103

§5 DE ERKENNING VAN DE NEDERDUITSE EN VAN DE NEDERFRAANSISCHE DIALECTEN 103

5.1 De toepassing van het Handvest in de Bondsrepubliek Duitsland 103

5.2 Nedersaksische erkenning naast het Fries in Nederland 110

§6 ERKENNING VAN DE LIMBURGSE DIALECTEN IN NEDERLAND 124

6.1 't Daghet in het (zuid)oosten 124

6.2 Een Nederfrankische overgang 126

6.3 Twee concurrerende initiatieven met eigen allianties 128

6.4 De 'Wergroep Erkenning van het Limburgs als streektaal' 132

6.5 Het alternatieve voorstel-Belemans 135

6.6 Het advies van de werkgroep en attesten van externe experts 137

6.7	Inhoud van het advies	142
6.8	Provinciale aanvraag en nationale erkenning	147
6.9	EFFECTEN EN GEVOLGEN VAN DE LIMBURGSE STREEKTAALERKENNING	149
7.1	Publieke opinie	149
7.2	Moeizame start van een provinciaal streektaalbeleid	155
7.3	Nederlandse beleidsrapportering inzake de Limburgse streektaal	157
7.4	Beoordeling van het Nederlandse streektaalbeleid door de Raad van Europa	168
7.4.1	<i>Het provinciale streektaalbeleid</i>	169
7.4.2	<i>Het ontbreken van een nationaal streektaalbeleid</i>	170
7.4.3	<i>Onderwijs van het Limburgs</i>	173
7.4.4	<i>Transnationale en interregionale taalcontacten</i>	176
7.4.5	<i>Cultuur en media</i>	178
7.5	De financiële impact van het provinciale streektaalbeleid	181
7.6	Aankondiging van de volgende fase: het Nedersaksisch erkend onder deel III?	184
8	<i>Vlaanderen volgt niet. Het tweesporenbeleid inzake taalvariëteit tussen rijks- en taalgrens</i>	191
8.0	PROVINCIALE BELEIDSAANDACHT VOOR DE LIMBURGSE DIALECTEN IN VLAANDEREN	192
8.1	Schuchtere voorzetten voor een provinciaal dialectbeleid in Limburg	192
8.2	In het kielzog van de Nederlandse erkenning	198
8.3	De eerste provinciale dialectcampagne in 1998	203
8.4	De effecten van het Belgisch-Limburgse dialectbeleid in Nederland	211
8.4.1	<i>Nederlands-Limburg raakt geïnspireerd</i>	211
8.4.2	<i>De Nederlandse Taalunie adviseert negatief</i>	213
8.4.3	<i>De Nederlandse Regering stuurt haar beleid inzake streektaalerkenning bij</i>	220
8.4.4	<i>De provincie Zeeland komt te laat met haar verzoek om streektaalerkenning</i>	222

8.5	De situatie in Belgisch-Limburg sinds 2000	228
8.5.1	<i>De Vlaamse Regering wacht</i>	228
8.5.2	<i>Het Limburgse provinciebestuur houdt op te (ver)wachten</i>	232
§9	TAALKWESTIES IN BELGIË EN HUN VERLAGENDE WERKING	236
9.1	De Europese bescherming van minderheidstalen en van nationale minderheden	238
9.2	Het Belgische minderhedenvraagstuk	242
9.3	Belgische communautaire duels via de Raad van Europa	244
9.4	De impact van de controverse over de Kaderconventie nr. 157 op de Belgische omgang met het Handvest nr. 148	259
9.5	Het Handvest nr. 148 toch (even) op de agenda van de Vlaamse Regering	267
§10	HET (NOG) NIET BENUTTEN VAN HET HANDVEST NR. 148 IN (DEELS) FRANCOFOON GEBIED	274
10.1	Brussel: een Vlaamse Resolutie voor de Brusselse dialecten	274
10.2	Wallonië: een Waals decreet voor de Waalse endogene taalvariatie	276
10.3	Frankrijk: uiteindelijk unité zonder uniformité	280
10.4	Luxemburg: het Letzeburgs als nationale taal	285
 DEEL II		
	Endogene taalvariatie als streektaal én als immaterieel cultureel erfgoed. Pleidooi voor een janusstrategie	289
 5 Een Vlaams taalvariatiebeleid via taalpolitiek? Een analyse		291
§11	IS DE ERKENNING VAN (LIMBURGSE) DIALECTEN ALS STREEKTAAL IN VLAANDEREN MOGELIJK?	293
11.1	Laat het Handvest de erkenning van een dialectgroep als een regionale taal toe?	294
11.1.1	<i>Dialecten ‘van’ versus ‘naast’ een officiële taal</i>	297
11.1.2	<i>Een verdedigbare visie?</i>	301

11.1.3	<i>Gevolgen van dit onderscheid voor erkende dialectgroepen</i>	305
11.1.4	<i>Betekenis van de erkenning van het Limburgs als streektaal in Nederland</i>	310
11.1.5	<i>Mogelijke gevolgen van de Nederlandse erkenning van het Limburgs voor België</i>	313
11.1.6	<i>Conclusie met betrekking tot streektaalerkenning in Vlaanderen</i>	316
11.2	Is het Handvest nr. 148 compatibel met de Belgische Grondwet?	318
11.3	Kan de toepassing van Handvest nr. 148 in België iets veranderen aan de positie van het Frans in Vlaanderen?	324
§12	WAAROM ADVISEERDE DE NTU TEGEN DE ERKENNING VAN LIMBURGS ALS STREEKTAAL IN BELGIË?	332
12.1	Argument 1: het Handvest zelf sluit dialecten van zijn toepassing uit	334
12.1.1	<i>Limburgs is geen Nederlands: diachroon</i>	339
12.1.2	<i>Limburgs is geen Nederlands: synchroon</i>	341
12.2	Argument 2: dit is niet de bedoeling van het Handvest	343
12.3	Argument 3: een groep dialecten is geen taal	346
12.4	Argument 4: erkenning van streektaalen is bedreigend voor het Nederlands	349
12.5	Argument 5: erkenning van het Limburgs is discriminerend voor andere dialecten	354
12.6	Conclusie met betrekking tot de NTU en haar adviezen inzake streektaalerkenning	356
§13	WAAROM IS MEN IN VLAANDEREN TEGEN DE ERKENNING VAN STREEKTALEN?	358
13.1	Waarom voerden de dialectologen in Vlaanderen geen streektaaldebat?	358
13.2	Adviezen over taalvariatie en waar ze niet toe leiden	363
§14	TAALVARIATIEBELEID IN BELGIË: MET EN ZONDER HET HANDVEST NR. 148	371
14.1	Erkenning van variatie als een beleidsparadox	371
14.2	Culturele identiteit en het principe van wederzijdse inclusie	374
14.3	Is streektaalerkenning via het Handvest nr. 148 in overeenstemming te brengen met het principe van wederzijdse inclusie?	377

6	<i>Op weg naar goede voorbeeldpraktijken</i>	385
5.15	TAALVARIATIE ALS IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED	385
15.1	Pleidooi voor een Janusstrategie: een gevarieerd taalvariatiebeleid	385
15.2	De UNESCO-Conventie van 2003 en taal als vehikel van immaterieel erfgoed	391
15.3	'Safeguarding' van taalvariatie als element van immaterieel cultureel erfgoed	395
	<i>Bibliografie</i>	399
	RAPPORTEN VAN DE RAAD VAN EUROPA	399
	OVERIGE GECITEERDE WERKEN	400
	<i>Zusammenfassung</i>	413